

«ΟΙ ΑΓΙΟΙ ΑΠΟΣΤΟΛΟΙ» ΔΙΑΤΗΡΗΤΕΟ ΜΝΗΜΕΙΟ

Τμήμα του τέμπλου των Αγίων Αποστόλων. Ανοιχτή η δεξιά θύρα, από την οποία διακρίνεται η ντουλάπα με μέρος των Ιερών Κειμηλίων.

Χαρακτηρισμός Ιερού Ναού Αγίων Αποστόλων Πάργας σαν διατηρητέο μνημείο

Χαγωνία μας για την προστασία και διατήρηση της πολιτιστικής μας κληρονομιάς μας έκανε να επικοινωνήσουμε έγγραφα με το Διοικητικό Συμβούλιο του Συλλόγου Παργινών της Αθήνας για να προτείνουμε να ενεργήσει προς την 8η Εφορία Βυζαντινών Αρχαιοτήτων που εδρεύει στα Γιάννενα και στην οποία υπάγεται η Πάργα, να χαρακτηρίσει τον Ιερό Ναό των Αγίων Αποστόλων της Πάργας σαν διατηρητέο μνημείο που χρήζει ειδικής προστασίας.

Πιστεύουμε πως με αυτόν τον χαρακτηρισμό δε θα καταστραφεί με μοντέρνες επισκευές, όπως τόσα άλλα μνημεία της Πάργας στο παρελθόν αλλά και πρόσφατα και θα παραδοθεί στην αιωνιότητα.

Βέβαια στην Πάργα πολλά χρειάζονται την εκδήλωση του ενδιαφέροντος και των ενεργειών των δικών μας και της πολιτείας για να προστατευτούν. Η έκδοσή μας θα εργαστεί προς αυτή την κατεύθυνση.

Ασφαλώς, ο χαρακτηρισμός «διατηρητέο μνημείο» δε σημαίνει εγκατάλειψη, αλλά εργασίες διατήρησης, με τις μελέτες όμως και τις οδηγίες των ειδικών επιστημόνων.

Ευχαριστούμε το Διοικητικό Συμβούλιο του Συλλόγου Παργινών που υιοθέτησε την πρότασή μας, όπως θα διαβάσετε στις σελίδες 4 & 5.

Η ΠΑΡΓΑ

ΠΕΡΙΟΔΙΚΗ ΕΚΔΟΣΗ ΤΟΥ ΟΜΩΝΥΜΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ ΠΑΡΓΙΝΩΝ ΤΗΣ ΑΘΗΝΑΣ

Έτος 4ο • Αριθ. Φύλλου 15
Δεκέμβριος 1995

Ιδιοκτήτης: ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΠΑΡΓΙΝΩΝ
ΑΘΗΝΑΣ-ΠΕΙΡΑΙΑ-ΠΕΡΙΧΩΡΩΝ
«Η ΠΑΡΓΑ»
ΜΑΡΙΚΑΣ ΚΟΤΟΠΟΥΛΗ 10
* 104 32 ΑΘΗΝΑ
ΤΗΛΕΦΩΝΟ ΓΡΑΦΕΙΟΥ: 5225788

Εκδότης
ΗΛΙΑΣ Σ. ΖΩΤΟΣ
Πρόεδρος του Συλλόγου
Βηλαρά 14 • 153 44 ΓΕΡΑΚΑΣ
Τηλ.: 6610447

Διευθυντής
ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ ΜΠΑΚΑΓΙΑΝΝΗΣ
Υμηττού 92 • 155 61 ΧΟΛΑΡΓΟΣ
Τηλ. 65 14 487

Εμβάσματα
ΕΥΑΓΓΕΛΙΑ ΒΑΣΙΛΑ
Πυθίου 23 • 11743 ΑΘΗΝΑ
Τηλ. 9230888

Ηλεκτρονική στοιχειοθεσία
Επιμέλεια-Ατελιέ-Εκτύπωση
«Ν. ΜΑΥΡΟΜΜΑΤΗΣ & ΣΙΑ Ε.Π.Ε.»
Υπεύθυνος: Ν. Πανδής
Μάγερ 11 • 104 38 ΑΘΗΝΑ
Τηλ. Κέντρο 5244555 FAX: 5243345

Τα άρθρα δεν εκφράζουν κατ' ανάγκη
και τις απόψεις του Συλλόγου.

**ΕΥΤΥΧΙΣΜΕΝΟ
το 1996**

**ΣΤΟ ΕΠΟΜΕΝΟ ΦΥΛΛΟ
Η ΓΕΝΙΚΗ ΣΥΝΕΛΕΥΣΗ ΤΟΥ
ΣΥΛΛΟΓΟΥ ΠΑΡΓΙΝΩΝ ΚΑΙ ΤΟ
ΝΕΟ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ**

ΜΕΤΑΞΥ ΜΑΣ

Οι συνεργασίες

Αγαπητοί φίλοι και αναγνώστες,

Μαζί με τις ευχές μας για «ΕΥΤΥΧΙΣΜΕΝΟ 1996» σε σας και τις οικογένειές σας και «ΠΡΟΟΔΟ» στην ΠΑΡΓΑ και στην έκδοσή μας «Η ΠΑΡΓΑ», θεωρήσαμε σκόπιμο ν' απολογηθούμε για το χρόνο που πέρασε.

Η έκδοσή μας, παρά τις καθυστερήσεις που οφείλονται σε πολλούς λόγους, πήγε καλά, μια και εκδόθηκαν τα 4 προγραμματισμένα φύλλα το χρόνο. Πήραμε και την ικανοποίησή μας όταν λάβαμε και το σημείωμα: «Είναι τόσο ευχάριστο να λαβαίνεις την εφημερίδα της Πάργας στην ξεντειά. Σας ευχαριστώ. Ευθυμία Τσάκα-Γκίκα».

Θα πείτε, με δυο αράδες γράμμα ικανοποιηθήκαμε; Ναι, αφού δε θέλουμε να εισπράξουμε αλλά να προσφέρουμε. Την έκδοση «Η ΠΑΡΓΑ» τη σχεδιάσαμε με πολύ αγάπη και μεράκι για να γίνει το έντυπο έκφρασης όλων των Παργινών. Να καταγράψει στις στήλες της το παρελθόν, το παρόν και να χαράξει το μέλλον της μεγάλης «μικρής μας πόλης».

Και για μεν το παρελθόν έχουμε γράψει πολλά και αξιόλογα. Όλοι οι Παργινοί επιφορτίζεστε με το να την εμπλουτίσετε με τα σημερινά και τους οραματισμούς για το μέλλον.

Απευθύνουμε πρόσφατα επιστολή στο Δήμαρχο, το Δημοτικό Συμβούλιο και τους Δημοτικούς υπαλλήλους για βοήθεια, στέλνοντας μας, όχι μόνο τα Δημοτικά, αλλά και τις προσωπικές τους συνεργασίες.

Ελπίζουμε να βρούμε κατανόηση και ανταπόκριση απ' όλους σας.

ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ • ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ

ΓΕΝΝΗΣΕΙΣ

- Γιάκης Χρήστος και Ειρήνη στις 31-12-1995 εγέννησαν στην Ηγουμενίτσα αγόρι.
- Δεσύλλας Λάζαρος και Κων/τίνα στις 19-1-1996 εγέννησαν στα Ιωάννινα κορίτσι.
- Μπούας Κων/τίνος και Βασιλική στις 16-10-1995 εγέννησαν στα Ιωάννινα κορίτσι.
- Μπούας Ηλίας και Άννα στις 17-10-1995 εγέννησαν στα Ιωάννινα κορίτσι.

Ν α τ ο υ ς ζ ή σ ο υ ν .

ΓΑΜΟΙ

- Κόκκορης Αθανάσιος του Παναγιώτη και Παππά Αγγελική του Κων/τίνου παντρεύτηκαν στις 29-10-1995.
- Κεραπεϊδής Ευάγγελος του Βασιλείου και Δημοπούλου Ευτυχία του Αλεξάνδρου (από Ανθούσα) παντρεύτηκαν στις 14-10-1995.
- Νάκας Γεώργιος του Σπυρίδωνος (Ανθούσα) και Δημοπούλου Γεωργία του Χρήστου παντρεύτηκαν στις 30-12-1995.
- Κωστούλας Σταύρος του Λεωνίδα (Καναλάκι) και Σιά-νου Ελευθερία του Ανδρέα παντρεύτηκαν στις 10-2-1996.

Ε υ τ υ χ ι σ μ έ ν η ζ ω ή

ΘΑΝΑΤΟΙ

- Τράντος Ευστράτιος του Χαράλαμπους απεβίωσε στις 4-11-1995 ετών 50.
- Ρίζος Γρηγόριος του Κων/τίνου απεβίωσε στις 15-11-1995 ετών 72.
- Χαλκίδης Χαράλαμπος του Δημητρίου απεβίωσε στις 6-12-1995 ετών 94.
- Κωνσταντινίδου Αικατερίνη του Γεωργίου απεβίωσε στις 12-12-1995 ετών 85.
- Κωνσταντινίδης Ευάγγελος του Χρήστου απεβίωσε στις 23-12-1995 ετών 86.
- Πλασκασοβίτης Ευτύχιος του Αναστ. απεβίωσε στις 27-12-1995 ετών 77.
- Δούρος Ευάγγελος του Νικολάου απεβίωσε στις 2-2-1996 ετών 88.
- Παλαιογιάννη Χρυσούλα του Μιχαήλ απεβίωσε στις 23-2-1996 ετών 84.
- Βέργος Γεράσιμος του Κων/τίνου απεβίωσε στις 22-2-1996 ετών 70.

Τ ο υ ς δ ι κ ο ύ ς τ ο υ ς
σ υ λ λ υ π ο ύ μ α σ τ ε

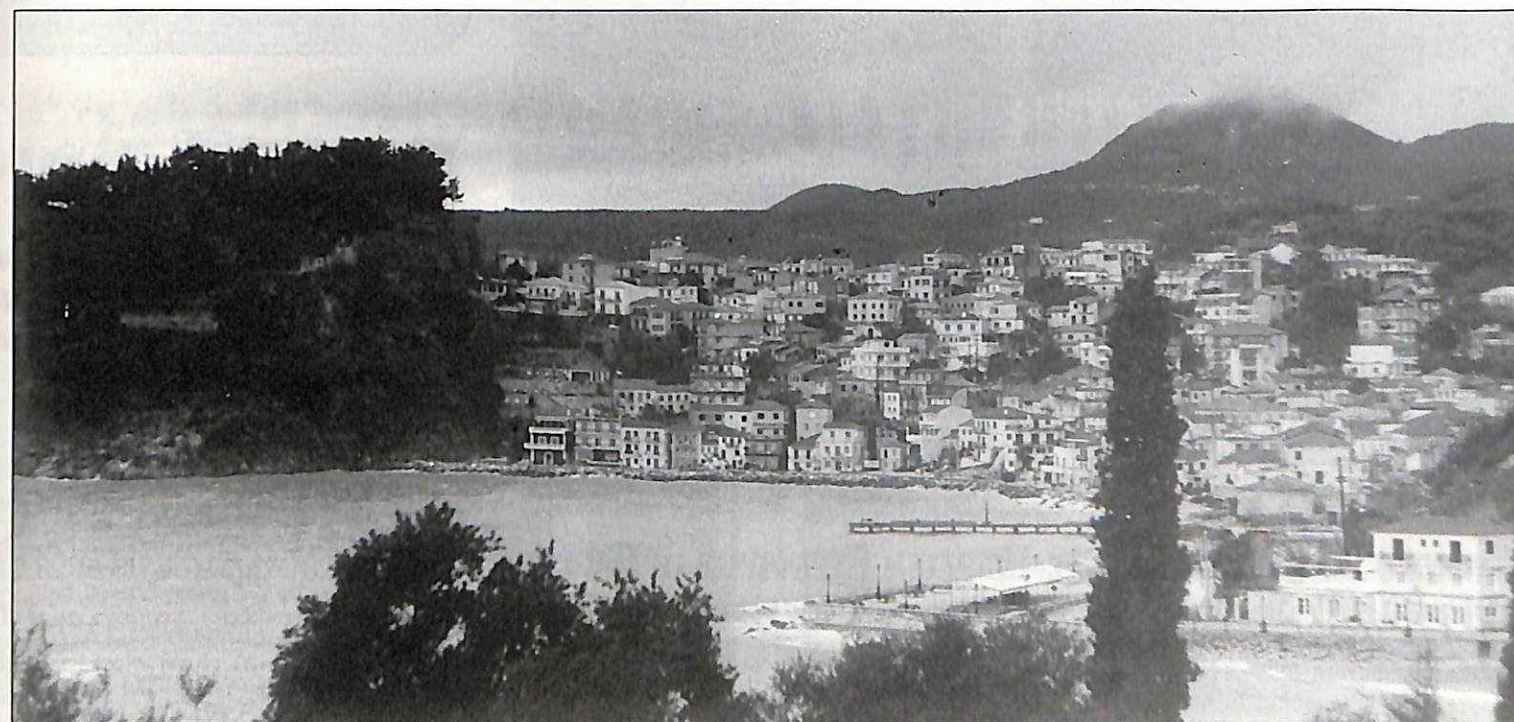
ΕΝΙΣΧΥΣΕΙΣ - ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ

10.000 δρχ.: Λιβαδά Ευγενία.	Από 4.000 δρχ.: Πατέρας Άκης, Πάκος Ανδρέας.	τσαρού Ιφιγένεια, Σμαρτζής Αθανάσιος.
8.000 δρχ.: Φώτου Ελένη.	Από 3.000 δρχ.: Μάρκου Ανδρονίκη, Φάνης Σταύρος, Μπόμπη Κική, Ζούλας Βασίλειος, Αποστολίδης Μιχάλης, Θωμαΐδης Σάββας, Θωμαΐδης Φάνης, Θωμαΐδης Ναπολέων, Θωμαΐδης Ελευθέριος, Μπάκουλη Πανωρέα, Ζούλας Σπύρος, Ζούλας Σωτήρης, Τέσσας Γεώργιος, Πετρίδης Γεώργιος, Ζώτος Αθανάσιος, Τζέλη Φιλομήλα, Δεσύλλας Θεόδωρος, Μπαγιάστας Ρίτσα, Μπαγιάστας Κώστας, Πι-	Από 2.000 δρχ.: Σταματιάδου Νίκη, Βάσος Νώντας, Τζάκου Μαρίνα, Βουρεκά Θεοδώρα, Λαζάρου Λίνα, Τζιάκος Πύρρος, Βασιλά Ευαγγελία, Βερβιτσιώτη Ελένη, Τζέλης Αναστάσιος, Γκουγιάνου Βαλεντίνη.
Από 5.000 δρχ.: Βέργος Αθανάσιος, Μπάκουλης Γεράσιμος, Παΐζης Διονύσιος, Βάσος Ελευθέριος, Λαζαρίδης Κύρος, Δράκος Δημήτριος, Στέλιος Δημοσθένης, Δράκος Σάκης, Ζώτος Βασίλειος, Γεωργίου Κων/νος, Μαντζίλα-Ραντοπούλου Ναυσικά, Κομπίλος Γρηγόριος, Σταθόπουλος Μενέλαος, Ζέρης Παναγιώτης.	6.000 δρχ.: Μπάκουλη Λένα.	2.500 δρχ.: Γκρέπης Γιώργος.
4.500 δρχ.: Γκρέπη Μύρσα.		Από 1.000 δρχ.: Πλασκασοβίτης Ευθύμιος, Δόνδολου Νίκη.

Ε υ χ α ρ ι σ τ ο ύ μ ε
θ ε ρ μ ά

Η ΠΑΡΓΑ ΣΗΜΕΡΑ

Από τον Παναγιώτη Γρ. Κυρούση • τ. μέλος της Πανελληνίας Ένωσης Λογοτεχνών

Πάργα: Χριστούγεννα 1995

ΦΩΤΟ: Γεώργιος-Δημόκριτος Γεραλέξης.

Κάθε φορά που ο Ταχυδρόμος μου φέρνει την εφημερίδα «Η ΠΑΡΓΑ», νιώθω ένα έντονο συναίσθημα συγκίνησης ανάμικτο με αγωνία, περιέργεια και ανυπομονησία. Καρφώνω τα μάτια μου πάνω στις γυαλιστερές σελίδες να δω τα νεότερα της πατρίδας.

Δεν υπάρχει στιγμή που η φαντασία μου να μην αναπλάθει εικόνες από τα μαγευτικά της τοπία και η καρδιά να κραδαίνεται από τις αναλαμπές της πολυκύμαντης ιστορικής της ζωής. Χαρασματικός τόπος που η φύση στόλισε μ' ότι πολυτιμότερο είχε, ώστε δίκαια να την αποκαλούν το «Κάρι» της Ελλάδας ή «νύφη της Ηπείρου».

Αξίζει, λοιπόν, να συγχαρεί κανείς αυτούς που μοχθούν για την προβολή της Πάργας και μάλιστα τον εκδότη και τους συνεργάτες της εφημερίδας «Η ΠΑΡΓΑ».

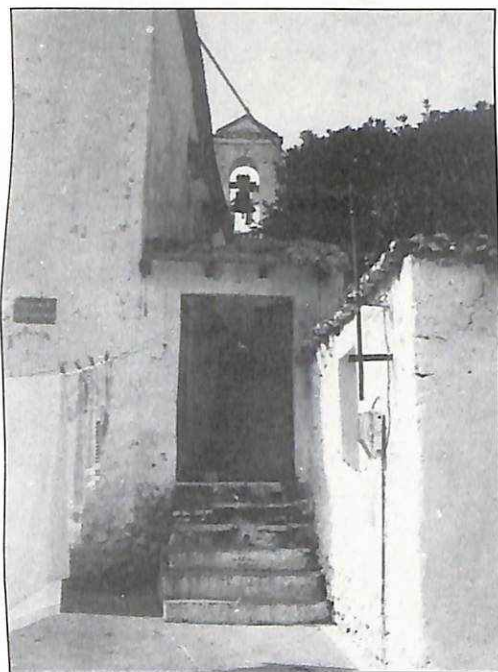
Η όλη παρουσία της εφημερίδας είναι αρκετά καλή. Δεν χρειάζεται όμως «πολύ παρελθόν». Η παράδοση, φυσικά, τροφοδοτεί το παρόν και το μέλλον, αλλά έχουμε ανάγκη από το παρόν για νάχουμε ένα καλύτερο μέλλον.

Ανασταίνει μορφές, η εφημερίδα, και τονίζει το ύφος τους, τα χαρακτηριστικά τους, τον κοινωνικό τους ρόλο, θα πρέπει όμως -όχι επώνυμα- να τονίσει τα χαρακτηριστικά των σημερινών Παργινών που «τρώγονται» αν ο βιολογικός

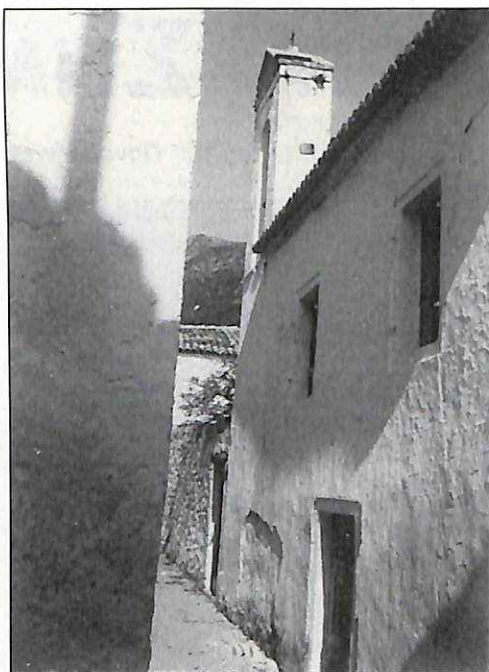
καθαρισμός θα γίνει ανατολικά ή δυτικά της πόλης, με αποτέλεσμα να μη γίνεται τίποτα και να χάνονται οι επιδοτήσεις της ΕΟΚ. Άλλο σοβαρό πρόβλημα είναι η αλόγιστη και παράνομη οικοδόμηση. Τραγικό παράδειγμα οι πρόσφατες κατακλυσμιαίες πλημμύρες που οφείλονται στο κλείσιμο ρευμάτων, στην έλλειψη σεβασμού προς τη φύση.

Τί να πούμε και για το παράνομο κτίσμα στον Άγιο Σώστη. Και πέρα απ' αυτά η εκμετάλλευση των τουριστών αποτελεί «οτίγμα» για τον τουρισμό και την Πάργα. Οι Τουρίστες, δικοί μας και ξένοι, έρχονται να θαυμάσουν την όμορφη φύση και να χαρούν την καταγάλανη θάλασσα που λούζει τόσο θωπευτικά τις αμμουδερές ακρογιαλιές της.

Δεν επιτρέπεται να τους προσφέρουμε μολυσμένη θάλασσα, ούτε να τους «ληστεύουμε» με την απληστία μας. Δεν θέλω να πάρω το ρόλο του Ιφενικού ήρωα Στάκμον. Απλά υπογραμμίζω ότι για να μη βουλιάζει τη Πάργα «τουριστικά», και να δυσφημίζεται σε δικούς μας και ξένους, οφείλουμε να μην ασχολούμαστε τόσο πολύ με την «παρελθοντολογία», αλλά με την σημερινή παρουσία μιας ιστορικής και γραφικής πόλης που καλείται να δώσει την πνευματική και πολιτιστική παρουσία και να διαγράψει μια καλύτερη ιστορική πορεία και ένα ποιο ανθρώπο πολιτιστικά μέλλον.

Το καμπαναριό των Αγίων Αποστόλων.

Η Δυτική είσοδος των Αγίων Αποστόλων.

ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΠΑΡΓΙΝΩΝ ΑΘΗΝΑΣ-ΠΕΙΡΑΙΑ - ΠΕΡΙΧΩΡΩΝ «Η ΠΑΡΓΑ»

Μ. Κοτοπούλη 10, Αθήνα 10432

Αθήνα, 15 Ιαν. 1996 - Αρ. Πρωτ. 1/1996

ΠΡΟΣ: 8η ΕΦΟΡΙΑ ΒΥΖΑΝΤΙΝΩΝ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΩΝ
ΚΑΣΤΡΟ, 45221 ΙΩΑΝΝΙΝΑ

ΘΕΜΑ: Χαρακτηρισμός Ιερού Ναού Αγίων Αποστόλων Πάργας
σαν Διατηρητέο Μνημείο.

1. Σας γνωρίζουμε ότι το Διοικητικό Συμβούλιο, στην προσπάθειά του για την διατήρηση της πολιτιστικής κληρονομιάς της Πάργας, μας εξουσιοδότησε να σας προτείνουμε να χαρακτηριστεί ο Ιερός Ναός των Αγίων Αποστόλων της Πάργας σαν διατηρητέο Μνημείο που χρήζει ειδικής προστασίας.

2. Ο παραπάνω Ιερός Ναός αναφέρεται εις το βιβλίο του Π. Αραβαντινού «Χρονογραφία της Ηπείρου των τε Ορόρων Ελληνικών και Ιλλυρικών Χωρών» τόμος Β', που εκδόθηκε το 1856-57. Σας στέλνουμε συνημμένα σε φωτοαντίγραφα τις σελίδες 64 έως 74 από το βιβλίο του λογοτέχνη και νεότερου ιστορικού της Πάργας, Νίκου Χρ. Τσάκα, έκδοση 1993, όπου περιγράφεται ο Ιερός Ναός και τα Ιερά Κειμήλια της Πάργας, τα οποία Ιερά κειμήλια είχαν εναποτεθεί στον Ιερό Ναό όταν επανήλθαν στην Πάργα την 22 Μαΐου 1930. Προ δωδεκαετίας τα Ιερά Κειμήλια μεταφέρθηκαν στον Ιερό Ναό Αγίου Νικολάου.

3. Επί πλέον, ο παραπάνω Ιερός Ναός, η μικρή πλατεία πίσω από το ιερό του και το μικρό κηπάριο, που είναι στη μια πλευρά του (ΒΑ), είναι φορητά ιστορικά και άρρηκτα δεμένα με την κορύφωση του δράματος της πώλησης της Πάργας. Στην μικρή πλατεία και τον σημερινό μικρό κήπο έγινε την 15/28 Απριλίου 1819, εκταφή των οστών των νεκρών και των πτωμάτων των άρτι ταφέντων και η καύση αυτών, για να μην μείνουν στην δούλη πλέον χώρα. Και παρέλαβαν την ιεράν κόνιν οι Παργινοί σαν ανεκτίμητο κειμήλιο και την μετέφεραν στην Κέρκυρα. Το παραπάνω ιστορικό γε-

γονός, που στη μνήμη του ανατριχιάζουμε, περιγράφεται στα βιβλία που αναφέρονται στη «Συνοπτική Ιστορική Έρευνα» που έκανε το Διοικητικό Συμβούλιο και η οποία είναι συνημμένη στο παρόν έγγραφο.

4. Μετά από τα παραπάνω παρακαλούμε για τις κατά την κρίση σας περαιτέρω ενέργειες για τον χαρακτηρισμό του Ιερού Ναού των Αγίων Αποστόλων Πάργας σαν Διατηρητέου Μνημείου.

5. Το παρόν έγγραφο κοινοποιείται με όλα τα συνημμένα στον Δήμο Πάργας στον οποίον προτείνουμε:

- α. Να εισηγηθεί και αυτός για τα παραπάνω, κατά την κρίση του, στην Εφορία Αρχαιοτήτων.
- β. Να μεριμνήσει για την ανάλογη περιποίηση του μικρού κήπου και της πλατείας, για την ανάδειξη και διατήρηση της ιστορικής μνήμης του γεγονότος και την απόδοση της οφειλόμενης τιμής. Έχουμε τη γνώμη ότι η τοποθέτηση μαρμάρινης πλάκας στην εξωτερική πλευρά του Ιερού της Εκκλησίας προς το μέρος της πλατείας, όπου θα γραφεί το γεγονός όπως περιγράφεται στο βιβλίο του Π.Α.Σ., έκδοση 1861 (βλέπε συνημμένη Συνοπτική Ιστορική Έρευνα) αποτελεί ελάχιστη απόδοση τιμής και χρέους.

ΜΕ ΤΙΜΗ ΓΙΑ ΤΟ Δ.Σ.

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ Η ΓΕΝ. ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ
ΗΛΙΑΣ Σ. ΖΩΤΟΣ ΝΙΚΗ ΕΛ. ΔΡΑΚΟΥ

Κοινοποιείται: Δήμον Πάργας, Ιερά Μητρόπολη Παραμυθίας, Φιλιτών, Γηρομερίων και Πάργας, Εκκλησιαστικό Συμβούλιο Ιερού Ναού Αγίου Νικολάου Πάργας.

Ο Ιερός Ναός των Αποστόλων

Από τον ΗΛΙΑ ΣΗ. ΖΩΤΟ, Πρόεδρο του Συλλόγου Παργινών

ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΕΡΕΥΝΑ

Στοιχεία από τα οποία προκύπτει η καύση των οστών και η εκταφή των νεκρών από τους Παργινούς στην 15/28 Απριλίου 1819 έγινε στο χώρο γύρω από την Εκκλησία των Αγίων Αποστόλων Πάργας.

Ιστορική τοποθέτηση:

Την 15/28 Απριλίου 1819 οι Παργινοί αναγκάστηκαν να εγκαταλείψουν την Πάργα αφού αυτή είχε πωληθεί το 1815 από τους Άγγλους εις τους Τούρκους. Το πρωί της 15 Απριλίου στρατεύματα του Αλή Πασά εκινούσαν προς το Πεζοβολιό από την Παλιόπαργα και από το Κάστρο της Αγίας Προς το Μοναστήρι της Βλαχέρνας. Οι Τούχοι και πλοία ήλθαν γι' αυτό το λόγο από κοντινά λιμάνια. Τώρα ο καπνός έφτανε ετοιμάζονταν να εγκαταλείψει την Πάργα και όλα τα πάντα τη χώρα των προγόνων του. Πήραν τις Στρατιωτών απαγόρευαν την είσοδο των Παργινών στα κτήματά τους.

Στοιχεία Ιστορικά

1. Σελίδα 53-54 από το βιβλίο «Εκθεσις των γεγονότων, όσα συνέβησαν πριν και μετά την παραχώρηση της Πάργας» συγγραφέν Γαλλισιέρ Παρισιόις το 1820 υπό του Γάλλου Δουβάλ.

«... Εξέθαψαν μεθ' ιεροσούλου βείας τα οστά των προπατόρων των Παργινών. Τότε τας 15 Απριλίου 1819 σιρέ- τους κρυφωτέρους και πλέον με- κρυομένους τόπους, ευελπιζόμενοι

τα κόκκαλα των γονέων των, φωνάζοντες ότι, επειδή οι Άγγλοι επώλησαν τους ναούς και ιερά έως και την καλύβη των, ελησμονήσαν να πωλήσωσιν τα κόκκαλα των γονέων των, και διά τούτο είναι κύριοι να λάβωσιν τουλάχιστον αυτά. Έφερον λοιπόν αυτά εις την πλατείαν, και ανάψαντες πύρ τα έκαυσαν όλα επί παρουσία των Άγγλων. Συνάξαντες δε είτα την κόνιν έβαλαν εις σάκκους...».

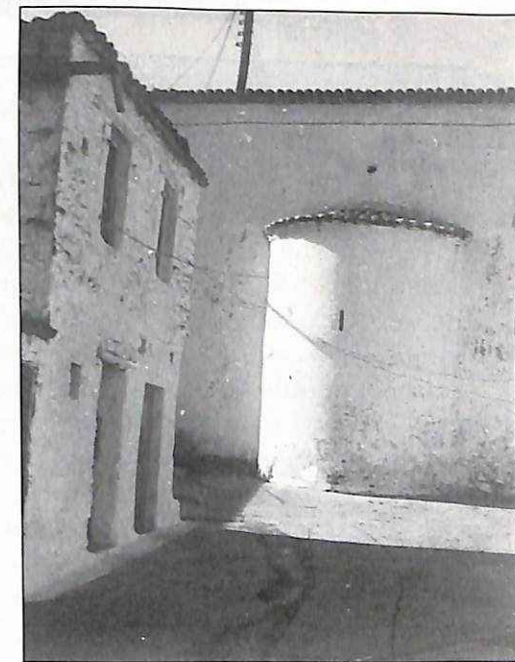
4. Σελίδα 209 από το βιβλίο «Η ΠΑΡΓΑ» του Π.Α.Σ., Αθήνα 1861.

«Ενεθυμήθησαν ότι οι Άγγλοι... ελησμονήσαν κατ' ευτυχίαν να συμπεριλάβωσιν εν τω πωλητηρίω και τα οστά των τενθεώτων. Ωρμησαν λοιπόν προς το κοιμητήριον και εξέθαψαν τα οστά και τα αρτυαφή πτώματα των συγγενών· ανάψαντες δε πύρ εν τη πλατεία της αγοράς, τα έκαυσαν επί παρουσία των Άγγλων, ίνα μη βεβηλώσωσιν αυτά, διαμένοντα εις δούλην γην, εισερχόμενοι οι εκθροί εις ελευθέραν χώραν. Την δε ιεράν κόνιν των καυθέντων λειψάνων παραλαβόντες ως κειμήλιον ανεκτίμητον ώδευσαν προς την προκυμαίαν».

Σχόλια

1. Από τα παραπάνω αβίαστα προκύπτει ότι η εκταφή και η καύση των οστών αποτελεί αδιαμφισβήτητο ιστορικό γεγονός.

2. Η καύση του μείζονος μέρους των οστών έγινε στην πλατεία της αγοράς. Οι πλατείες που μπορεί να έγινε η καύση των οστών εί-

Το Ιερό της Εκκλησίας των Αγ. Αποστόλων.

ναι τρεις: Του Δημαρχείου, του Αγίου Δημητρίου και των Αγίων Αποστόλων. Ο Άγιος Νικόλαος ήταν τότε εκτός κατοικημένου χώρου. Οι πλατείες Αγίου Δημητρίου και Δημαρχείου ήταν ρέματα. Επομένως η καύση των οστών έγινε στην πλατεία των Αγίων Αποστόλων. Ο ισχυρισμός από μερικούς ότι η καύση έγινε σε πλατεία μέσα στο Κάστρο απορρίπτεται, γιατί κανείς Παργινός δεν κατοικούσε στο Κάστρο το 1819.

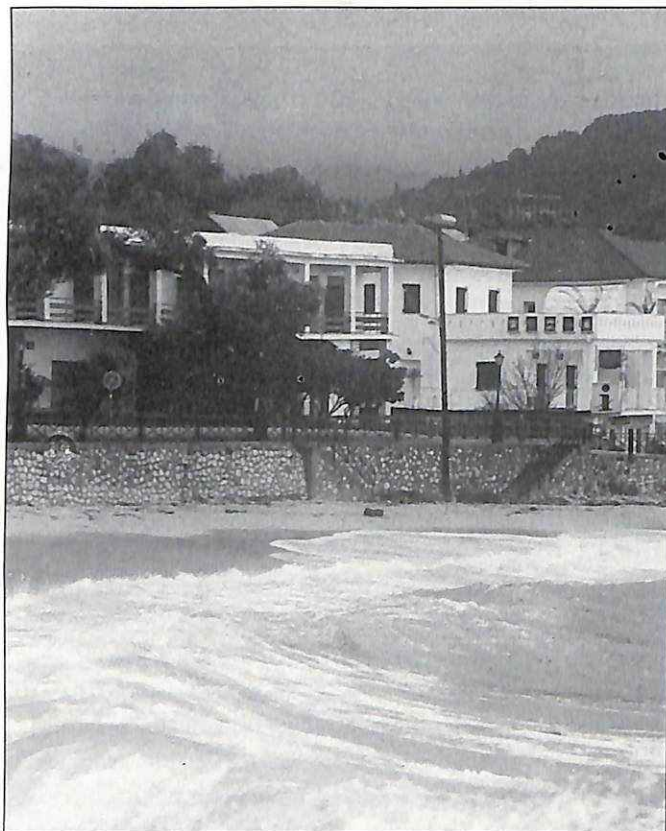
Συμπέρασμα

Η εκταφή και καύση του μείζονος τουλάχιστον των αρτυαφών πτωμάτων και οστών έγινε στο χώρο γύρω από τον Ιερό Ναό των Αγίων Αποστόλων, δηλαδή στον μικρό κήπο και την πλατεία πίσω από το Ιερό.

Αθήνα 10 Ιανουαρίου 1996

Ο Συντάξας

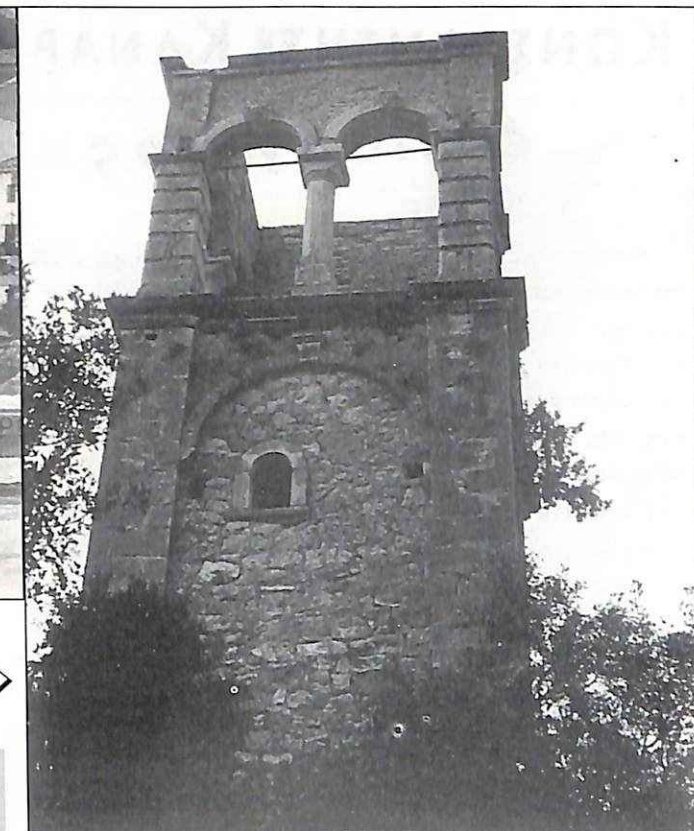
ΗΛΙΑΣ Σ. ΖΩΤΟΣ

Φουρτούνα και ο «Σκορδάς» καλά κρατεί.
Κρουνέρι. Το κύμα ξεπλένει την παραλία και ο εργολάβος βάζει τους σωλήνες αποχέτευσης.

«Μπόντες» βαριά πληγωμένοι αντιστέκονται στο κύμα και το χρόνο.
Ο καμπαναριό του Μοναστηριού της Βλαχέρνας: Ως τότε θα στέκεται όρθιο, κόντρα στο χρόνο και τις ψυχρές των ανθρώπων;

ΠΑΡΓΑ: Χριστούγεννα 1995 ΦΩΤΟΡΕΠΟΡΤΑΖ: Γεώργιος-Δημόκριτος Γεραλέξης

«Αϊ-Γιώργης»

Παλιά στην οικογένειά μας, θέλοντας να παίρνουμε μέρος σ' όλα τα κοινωνικά, μας άρεσαν και τα πανηγύρια. Είμαστε μ' άλλα λόγια οικογένεια για τα πανηγύρια!

Έτσι μόλις και αποβραδής παίρναμε είδηση ότι την άλλη ημέρα ήταν τ' Αϊ Γιωργιού, γιούργια και ξεπορτίζαμε με παρέα ή όχι.

Εγώ τα είχα συμφωνήσει με τη Φωφό και τη Μίκα και ξεκινήσαμε πεζοπορία εκείνο το πανέμορφο Απριλιάτικο πρωινό. Εγώ κρατούσα και μια φωτογραφική μηχανή για να αποθανατίσουμε εκείνες τις ανέμελες νεανικές στιγμές. Η Μίκα είχε μαζί της ένα άδειο ταγάρι που δεν ξέρω γιατί το πήρε και η Φωφό τίποτε με την προϋπόθεση ότι θα μαζεώναμε σμυρτιές κι αγριολουλούδα και ό,τι άλλο μας έδινε απλόχερα η φύση.

Εκείνη την ημέρα μοιάσαμε σαν αι μωρά παρθένοι διότι δεν προβλέψαμε για τίποτε φαγουλαμένο.

Βάλαμε τα κεράκια μας στη χάρη τ' Αϊ-Γιώργη, προσκυνήσαμε κατά πώς το επιβάλει η τάξη, και ύστερα βγήκαμε τις φωτογραφίες σαν χαμογελαστά διαβολάκια, αδιαφορώντας για τις διαμαρτυρίες της άδειας μας κοιλιάς.

Όσπου αντιζυζούμε κάτω από ένα κολόριζο την κυρά-Γιαννούλα με τη νύφη της, να έχουν απλώσει πάνω στις πετσέτες ένα λουκούλαιο γεύμα αποτελούμενο από πίττες, κουλούρια, τυριά και ένα σωρό άλλα καλούδια.

Πολύ ευγενικά μας έκαναν την πρόταση να γίνουμε μια παρέα κι εμείς, που το μάτι μας είχε στυλωθεί στις λαχανόπιττες και τα τοιαύτα, λέγαμε από μέσα μας «τί άλλο καλλίτερο».

Πρόθυμη εγώ να δεχθώ την πρόσκληση, αλλά και θέλοντας να διατηρήσω λίγη από τη χαμένη μας αξιοπρέπεια, λέω στη Μίκα με το άδειο ταγάρι. «Ελα Μίκα, βγάλε και τα δικά μας να γίνουμε μια παρέα...». Ποιά δικά μας, που δεν υπήρχε ούτε τριήμα μέσα.

Στο μεταξύ εγώ είχα καθήσει, η σουσού, κι είχα δεχθεί και το πρώτο κομμάτι. Τρώγοντας όμως κοίταξα την Μίκα που ακόμα έψαχνε για να βρει τα ανύπαρκτα τρόφιμα.

Έτσι ξεσπάσαμε όλες μαζί σ' ένα ξέφρενο γέλιο κι ακόμα αντηχούν στ' αυτιά μου τα λόγια της κυρά-Γιαννούλας: «Πέστε μας κι' εμάς για ποιο πράγμα γελάτε, διότι εμείς γελάμε χωρίς να ξέρουμε». Ωραίες μέρες!...

Τούλα Βάσσου-Κοτύλια

ΣΚΗΙΑ

Εκτεταμένο εργοτάξιο η Πάργα. Έργα στο «Κουλούρι» για καθαρισμό και κλείσιμο του ρέματος.

Σκαμμένος ο δρόμος από «Κύπερη» μέχρι τον «Κανάρι» και την οδό Αγίου Αθανασίου. Έργα και στη στροφή «Κυριάκη». Αποτέλεσμα: Δυσκολία στην κυκλοφορία των οχημάτων και πεζών. Ευελπιστούμε πως τα έργα θα λειώσουν πριν την έναρξη της Τουριστικής Περιόδου.

Έργα φτιάχνουν και οι ιδιώτες. Κατασκήματα ανακαίνιζονται, χωρίζονται, μεγαλώνουν. Λωμάκια δεν ποτίζουνται λόγω της γνωστής απόφασης παρακαταθήκης της Πάργας σαν κορεσμένης τουριστικά περιοχή. Μακάριοι οι κατέχοντες. Είμαστε οίγουροι πως οι ιδιώτες θα έχουν περατώσει τα έργα πριν την έναρξη της Τουριστικής Περιόδου γιατί αυτοί υπολογίζουν και το κέρδος.

Καλή η ιδέα διατήρησης του φωτισμού του Κάστρου και το χειμώνα. Γιατί όμως όχι και του νησιού;

Λέντρο στήθηκε και σιολίστηκε με πρωτοβουλία...

ολιτιστικού Συλλόγου μπροστά στο Νέο Δημαρχείο της Πάργας. Εύκολο το σιολίσιο. Δύσκολο το ξεκαθάρισμα. Συγχαρητήρια για όσους φρόντισαν.

Λιγοστά τα κατασκήματα που λειτουργούν το χειμώνα στην Πάργα. Έλλειψη μεγάλων φαγάδικων, γι' αυτό ο φόρμος και οι λιγοστοί επισκέπτες οδηγούνται στην Αχλάδα, Αγιά και μακρύτερα μέχρι και Πλαταριά.

Ειρήνη η παραλία της Πάργας με σταθευμένα αυτοκίνητα τώρα το χειμώνα. Εξυπηρετείται ο κόσμος, βγάλε όμως και το άχτι του από τις καλοκαιρινές απαγορεύσεις. Είμαστε υπέρ των απαγορεύσεων και μάλιστα προτείνουμε την επέκτασή τους, αρκεί να εξασφαλιστούν οι πόροι στήθης. Μήπως είναι καιρός ν' απασχολήσει τους φορείς της Πάργας το θέμα κίνηση-στάθμευση τροφίμων το καλοκαίρι; Δεν είναι ευχάριστο να επισκεπτόμαστε ένα μέρος και να μην έχεις να σταθμεύσεις ή να σου γεμίζουν τ' αυτοκίνητο κλήσεις της προκαίας, γιατί αναγκάστηκε να γίνεις παραβάτης.

γράφτηκε • γράφηκε • γράφηκε

«Η Καθημερινή», 24 Δεκ. 1995

Εξέχοντες Ηπειρώτες και φίλοι της Ηπείρου συνέψαν «Σύνδεσμο Ελληνοαλβανικής Πνευματικής Επικοινωνίας-ΣΕΙΠΕ», με προσωρινή Εθελή διοίκηση. Πρόεδρος της προσωρινής διοίκησης, ο ενθιμώτατος, τέως πρόεδρος του Ελεγκτικού Συνεδρίου και τέως υπουργός κ. Νικ. Θέρμης και μέλη αντιπρόεδροι οι κ. Θεοδ. Μελκάλης, αρτοποιίας ε.π., Διοτ. Παύλης εισαγγελέας Εφετών, Μιχ. Γ. Μελάς, δημοσιογράφος και πρόεδρος Ηπειρώ. Εταιρίας, γενικός γραμματέας Δημ. Λαβαλάς δικηγόρος, Τατιάς Νικ. Νούσιος, πρόεδρος Συντεχνίας Αρτοποιών Αθηνών, Μέλη του προσωρινού Δ.Σ. οι κ. Γ. Χώρας συγγραφέας, Αχιλ. Λαζάρου καθηγητής-Βαλκανιολόγος, Γ. Παπαχρήστου, ιατρός-καθηγητής, Περ. Καλαμπόκης, δικηγόρος, Α. Μπέπος, ι. Αιουθιανής, ΕΡΤ, Σπύρ. Σπύρης και Ιω. Μπασιγιάννης, ιατροί. Σημειώση έχουν και τα ονόματα που στελεχώνουν τον Σύνδεσμο, αλλά και το κείμενο που έδωσαν στη δημοσιότητα. Επιτέλους, ό,τι δεν κάνει το υπουργείο Εξωτερικών (ή το κάνει πλημμελώς) προωθείται να το κάνει ο Σύνδεσμος: να καλλιεργήσει τις σχέσεις με την επίσημη Αλβανία και μέσω αυτής να φροντίσει για τη βελτίωση της καταστάσεως των ορεινών της Βορείου Ηπείρου.

Με πρώτο στόχο (προβέβουμε εμείς) την απόκτηση νομοθεσίας για τους μεταναστεύοντες Αλβανούς υπηκόους που εγκαθίστανται στην Ελλάδα και την εξασφάλιση της επικοινωνίας με τις εστίες τους.

Α.Κ.

Σημ. Σύντ. Ο εκ των Αντιπροέδρων κ. Α. Παύλης μας πληροφορεί με τηλεφωνικό μήνυμα προς τα παραπάνω, ότι ο γενικότερος στόχος του Σύνδεσμου είναι η επίτευξη μιας ευρύτερης συνεργασίας μεταξύ Ελλάδας και Αλβανίας με βάση τη φυσική συγγένεια των δύο λαών.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΗΣ ΚΑΝΑΡΗΣ

Ο Παργινός

Από τον κύριο Γρηγόρη Κομπίλα λαβαίνουμε συνέχεια επιστολές και έγγραφά του που καταγράφουν τον αγώνα του για να λάμψει η ιστορική αλήθεια για την καταγωγή του Κανάρη από την Πάργα. Τον συγκαίρουμε γι' αυτό του τον αγώνα και τον ευχαριστούμε. Λυπούμαστε που ο χώρος της έκδοσής μας δεν μας επιτρέπει την δημοσίευση όλων όσων μας στέλνει.

Παραθέτουμε επιστολή του προς τον Πρόεδρο της Ελληνικής Δημοκρατίας καθώς και απάντηση του Προέδρου.

ΓΡΗΓΟΡΗΣ ΕΥΘ. ΚΟΜΠΙΛΑΣ
Συν/χος Δ/λος - Ιστορικός
Νικ. Πανούση 14 - ΙΩΑΝΝΙΝΑ
Τ.Κ. 453 33 - Τηλ: 28.192

Προς
τον εξοχώτατο Πρόεδρο της Ελληνικής
Δημοκρατίας κ.κ. Κωστή Στεφανόπουλο
Προεδρικό Μέγαρο - ΑΘΗΝΑ -

Ιωάννινα 18-7-1995

Κύριε Πρόεδρε!

Λαβαίνοντας υπ' όψει, αφ' ενός την επίσκεψη και την διήμερη παραμονή σας στα Ιωάννινα (17+18 Ιουνίου 1995) όπου το Δημοτικό Συμβούλιο σε πανηγυρική συνεδρίαση σας ανακήρυξε επίτιμο δημότη των Ιωαννινών, πράγμα το οποίο μας χαροποίησε όλους, γιατί ρίξατε στοργικό μάτι στα προβλήματα της πόλης μας και της Ηπείρου, σ' όλους τους τομείς.

Αφ' ετέρου δε, την απaráμιλλη δραστηριότητα και το απερίγραπτο θάρρος, καθώς και το μεγάλο κύρος σας προς κάθε κατεύθυνση, έκρινα σκόπιμο να σας αποστείλω αυτή την ιστορική μου διατριβή (δηλ. το ανά χειρας ιστορικό βιβλίο μου περί Κανάρη), που έγραψα με συνεχή μελέτη και εντατική έρευνα δεκαετιών (έργο ζωής), για να λάβετε γνώση του περιεχομένου, στο οποίο είναι αποτυπωμένα απράντα ιστορικά επιστημονικά τεκμήρια που αποτελούν τις πιο θετικές ανόθευτες πηγές της Ιστορίας με άλλα συνοδευτικά στοιχεία σε φωτοαντίγραφα, με τη θερμή παράκληση, ει δυνατόν, να ενεργήσετε τα δέοντα μέσω του κ. Πρωθυπουργού, των αρμοδίων Υπουργών, του Υπουργείου Εθν. Παιδείας, της Ακαδημίας Αθηνών και του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου για να επισημοποιηθεί πλέον από την Πολιτεία ότι ο Πυρπολητής Κων. Κανάρης, όπως ομολογεί και γράφει με σαφήνεια στα απομνημονεύματά του, γεννήθηκε στην Πάργα της Ηπείρου το 1790. Το έτος αυτό κρίνεται ως το πιο ακριβές για τη γέννησή του, διότι αυτό δηλώθηκε και στην ληξιαρχική πράξη του θανάτου του.

Αυτό νομίζω είναι απαραίτητο να πραγματοποιηθεί, για να επέλθει επί τέλους η συμφιλίωση μεταξύ των Παργινών και Ψαριανών, προπαντός δε, να αποκατασταθεί η ιστορική αλήθεια και να γραφεί στα σχολικά βιβλία, ότι η γενέτειρα του ήρωα των ηρώων Κωνσταντή Κανάρη, είναι η θρυλική και αδόλωτη Πάργα!

Η ΑΠΑΝΤΗΣΗ

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ Αθήνα, 24 Ιουλίου 1995

Κύριε Κομπίλα,

Έλαβα το πολύ ενδιαφέρον βιβλίο σας για τον Πυρπολητή Κων. Κανάρη και ευχαριστώ θερμά. Ομολογώ πως αγνοούσα την καταγωγή από την Πάργα. Θα το διαβάσω με μεγάλη ευχαρίστηση.

Με φιλικούς χαιρετισμούς

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΣΤΕΦΑΝΟΠΟΥΛΟΣ

Κύριον
Γρηγόρη Κομπίλα
Συν/χο Δ/λο-Ιστορικό
Νικ. Πανούση 14
453 33 Ιωάννινα

Κ. Στεφανόπουλος

«Άγει προς το Φώς, την αλήθειαν ο χρόνος». ΜΕΝΑΝΔΡΟΣ

Πράγματι, αναγκαίο τούτο το εθνικό πόνημα, κομμάτι διαχρονικό της πατρίδας, πρέπει να κυκλοφορήσει σ' όλα τα σχολεία μας. Ακόμη πρέπει να διαβαστεί και να μελετηθεί κατά βάθος από όλους τους Έλληνες, από κάθε άτομο διαφόρου ηλικίας και διαφόρου μορφωτικού επιπέδου...

Ευελπιστώ πλέον ότι η πανέμορφη και μαρτυρική Πάργα, όπως της αξίζει ιστορικά, θα δικαιωθεί. Η παρούσα επιστολή μου έχει σκοπό να σας προβληματίσει επί του θέματος. Θεωρώ ως δεδομένο το ότι, όλοι αγαπάμε τον τόπο μας και όλοι, καθ' ένας με τον τρόπο του, πασχίζουμε για το καλό της πατρίδας μας, σε όλους τους τομείς και κατά συνέπεια και στον τομέα της ιστορικής αλήθειας. Διότι ο ήρωάς μας, ο γενναίος και ανδρείος των ανδρείων Πυρπολητής Κων. Κανάρης, ποτέ δεν είπε, ούτε έγραψε πουθενά ότι πατρίδα του είναι τα Ψαρά. Έλεγε μόνο:

- «Όσο έμενα στα Ψαρά, δεν με είχαν σε υπόληψη» κ.τ.λ. (όρα βιβλίο που πήρατε σελ. 92).

Σε αντίθεση με την Ήπειρο που ο ίδιος την ονόμαζε και την έγραφε πατρίδα του και την Πάργα λατρευτή του! Στο ίδιο ανά χειρας βιβλίο όρα σελ. 10, 35, 41, 48, 67, 68, 94, 100, 114, 127 και 129.

Εν ονόματι λοιπόν αυτής μας της κοινής αγάπης για τον τόπο μας, νομίζω ότι δεν θα αρνηθείτε την παροχή της ηθικής σας συμπαράστασης στο καυτό θέμα περί «Κανάρη» και ότι θα δεχθείτε να στηρίξετε την προσπάθειά μου η οποία ως βασικό άξονα έχει την επικράτηση της ιστορικής αλήθειας. Υποκλίνομαι με δέος μπροστά στην αλήθεια! Διότι ο Κανάρης έζησε, έδρασε και μεγαλούργησε μεν ως Ψαριανός, γεννήθηκε όμως στην Πάργα της Ηπείρου το 1790 και εγκαταστάθηκε στα Ψαρά το 1805 σε ηλικία 15 χρονών προεπαναστατικά. Είναι δηλ. βλαστός της Ηπειρωτικής γης. Το έλεγε και το έγραψε ο ίδιος...

Βέβαιος για την εκ μέρους σας κατανόηση των προθέσεών μου, αλλά και του πνεύματος της επιστολής μου, εκ των προτέρων σας υπέρ ευχαριστώ!

Διατελώ μετά προσήκοντος Σεβασμού.

ο συγγραφέας

ΓΡΗΓΟΡΗΣ ΕΥΘ. ΚΟΜΠΙΛΑΣ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

Ίδρυμα
Κοινωνικών
Ασφαλίσεων

Βαθμός Ασφαλείας

ΔΙΟΙΚΗΣΗ
ΓΕΝΙΚΗ Δ/ΝΣΗ ΟΙΚΟΝ/ΚΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΤΕΧΝΙΚΗ & ΣΤΕΓΑΣΗΣ
ΤΜΗΜΑ ΣΤΕΓΑΣΗΣ

Αθήνα 31 Μαρτίου 1995 19
Αρ. Πρωτ. Βαθμός Προτεραιότητας
Φ55

Ταχ. Δ/ση: Ιπποκράτους 19

Πληροφορίες: Αθ. Σαμαρτζής

Αριθ. τηλεφώνου: 36.34.483

ΠΡΟΣ:

Το Δήμο Πάργας

480 60 ΠΑΡΓΑ

ΚΟΙΝΟΠΟΙΗΣΗ

ΘΕΜΑ: «Παραχώρηση οικοπέδου
προς το Ι.Κ.Α.»

Παρ/μα Ι.Κ.Α. Πάργας
480 60 ΠΑΡΓΑ

Το Ίδρυμα, στα πλαίσια της αναβάθμισης των παρεχομένων Υπηρεσιών του, έχει σαν στόχο τη βελτίωση των στεγαστικών συνθηκών των Υποκ/των και επίσης είναι γνωστό ότι η καλύτερη αντιμετώπιση των στεγαστικών προβλημάτων επιτυγχάνεται με τη στέγαση των Υπηρεσιών σε ιδιόκτητα κτίρια σχεδιασμένα και κατασκευασμένα κατάλληλα.

Λαμβάνοντας υπ' όψη τ' ανωτέρω και επειδή το Ι.Κ.Α. θέλει να αντιμετωπίσει τη στέγαση των εκεί Υπηρεσιών του σε μόνιμη βάση, γιατί ως γνωστόν υπάρχει πρόβλημα στέγης στην περιοχή λόγω και της τουριστικής ανάπτυξης, σας παρακαλούμε για τις απομέρους σας, ενέργειες για τη δωρεάν παραχώρηση δημοτικής εκτάσεως στο Ι.Κ.Α. στην πόλη σας, η οποία ανοικοδομούμενη ν' αποδίδει κτίριο 300μ² τουλάχιστον για τη στέγαση του Παρ/τος του Ι.Κ.Α.

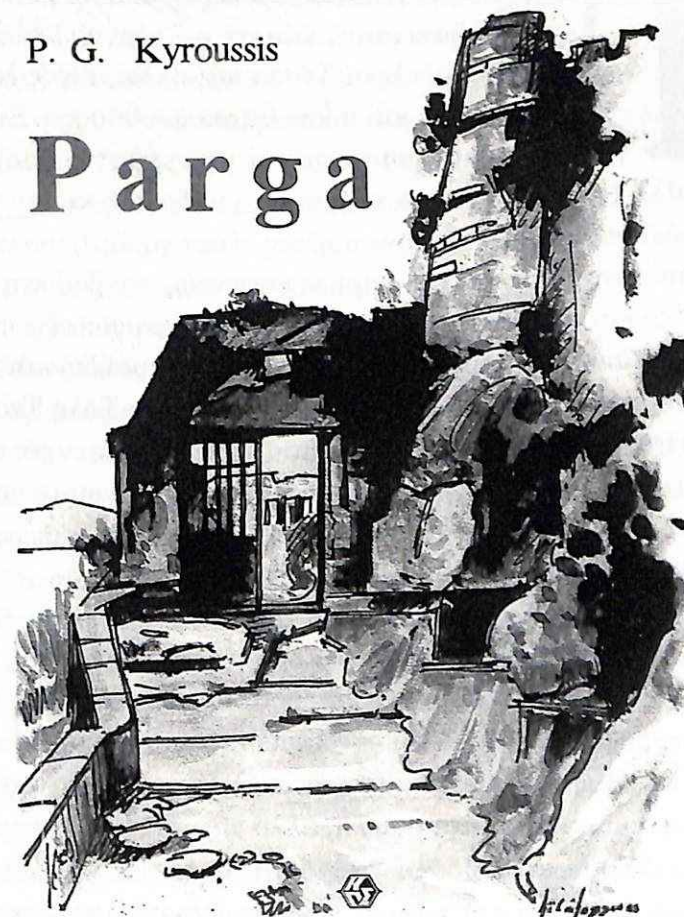
Θέλουμε να πιστεύουμε στη θετική από μέρους σας αντιμετώπιση του αιτήματός μας, συμβάλλοντας με τον τρόπο αυτό στην εύρυθμη λειτουργία των Υπηρεσιών του Ιδρύματος και στην εξυπηρέτηση των δημοτών σας.

Ο ΥΠΟΔΙΟΙΚΗΤΗΣ
ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΜΠΙΜΠΑΣ

ΤΟ ΒΙΒΛΙΟ

P. G. Kyroussis

Parga

Ε.Ε. Το γνωστό βιβλίο στην Αγγλική γλώσσα

Ιωάννινα 8-10-1995

Προς
την Εφημερίδα «Η ΠΑΡΓΑ»
Μαρίκας Κοτοπούλη 10, Αθήνας

Κύριοι,

Έχω έτοιμη εργασία

α) Η Δικαιοσύνη στην Πάργα κατά τον 17ον και αρχάς του 18ου αιώνα (μέχρι το 1819). Είναι βασισμένη κυρίως στα στοιχεία από το Αρχείο της Πάργας και υπολογίζεται γύρω στο 50 σελίδες ήτοι τρία τυπογραφικά και η έκδοση της θα στοιχίσει για 500 αντίτυπα γύρω στις 150.000 δρχ.

Την εργασία αυτή την εκχωρώ στην Εφημερίδα σας υπό τους όρους: 1) Να την εκδώσει και 2) να μου δώσει 20 αντίτυπα και β) Η Συμπολιτεία του Ακρωτηρίου ήτοι η αυτονομία των πόλεων Πάργας και Πρεβέζης (για τη Βόνιτσα ουδέν στοιχείον ευρέθη), η οποία καλύπτει ιστορία της Πάργας και Πρεβέζης μέχρι το 1797 (Γάλλοι Δημοκρατικοί) 1797-1800 και από το 1800 μέχρι το 1807-1812 ότε και κατελύθη.

Και την ανωτέρω εργασία την εκχωρώ στην εφημερίδα σας με τους αυτούς όρους. Η εργασία αυτή θα καλύψη γύρω στις 100 σελίδες ήτοι έξι τυπογραφικά.

Μ' εκτίμηση
Κ. Παπαγεωργίου

Για κείνη την εποχή ήταν το σπουδαιότερο καφενείο της Πάργας. Το είχαν κάποτε οι αδελφοί Αρβανιτάκη, κάποτε ο Γιώργος Στέλιος, μετά οι αδελφοί Τέσσα και άλλοι, ποιος ξέρει πόσοι πριν και πόσοι θα ακολουθήσουν. Εύλινη τζαμαρία μπροστά με τεράστια σπαστά φύλλα που άνοιγαν το καλοκαίρι για δροσιά και το χειμώνα κλειστά πούμπαινε ο ήλιος, ήταν χαμάμι, πιο μέσα από τον προθάλαμο το κυρίως καφενείο, στο βάθος η λάντζα και στο βάθος βάθος το πηγάδι. Μέχρι εκεί είχε φθάσει κάποτε η φουρτούνα πηδώντας την αμμουδιά και την μικρή μαντρούλα και έγλειψε τα πόδια του Τόλη Τέσσα. Ο Θανάσης Παντελέος ήταν ο πιο σκληρός στις ευχές του: «Το πρώτο κύμα ήθελε να του γλύψει αυτουνού τα πόδια στο σπίτι του στο Απάν-Παζάρι», με το δεύτερο ίσως θα ήθελε να καπελωθεί ο Μπετζοβολιός.

Σ' αυτό το καφενείο τούρκοι χριστιανοί κι εβραίοι. Εκεί ταξειδιώτες, карабокураίοι και μούτσοι, αγωγιάτες, χαμάληδες, φουρναραίοι, λιουτροβιαραίοι. Μόνιμοι και διερχόμενοι, κάθε καρυδιάς καρύδι, χώραγε κόσμο στους μπάγκους, που ήταν καρφωμένοι ολόγυρα στους τοίχους, φαρδιοί και για σταυροπόδι, αλλά είχε και πολλά τραπέζια. Το καφενείο δούλευε σχεδόν σε εικοσιτετράωρες βάσεις, γι' αυτό και πάντα το είχαν δύο αδέρφια, ένα αντρόγυνο ή δυο πολύ συγγενικά ή φιλικά πρόσωπα.

Εκεί σήμερα τριγυρίζουν οι αναμνήσεις, στο κέντρο της ζωής της τότε Πάργας και σε αγαπημένα και αξέχαστα πρόσωπα. Κυρίαρχες μορφές οι φορτοεκφορτωτές και λεμβούχοι, που οι πλάτες και τα χέρια τους ήταν σαν χελωνοδέρματα κουβαλώντας χιλιάδες και χιλιάδες τόννους, από καράβια των ακτοπλοίων, ιστιοφόρα, μαούνες. Ατέλειωτοι οι καυγάδες μεταξύ τους και φοβερή η γλώσσα τους. Να ακούς και να σε πιάνει σύγκρουση από την αρχή του ξεφορτώματος, μετά πέθαιναν στην δουλειά, πνίγονταν στις σκόνες από κάρβουνα, αλεύρια, στάρια, λιόστρα και τάριχναν τ' άρματα και το βούλωναν, για να ευθυμίσουν και να αρχίσουν τα χαχανητά στην διανομή των χαμαλιάτικων και των λεμβουχικών. Κορμιά τυραγνισμένα, συγχωριέται ό,τι και νάλεγαν. Μαζί τους και άλλα πρόσωπα, περαστικοί και μόνιμοι και όσοι είχαν όρεξη για μουχαμπέτι, αργόσχολοι και τερπέληδες.

Η μεγάλη απόλαυση ήταν άμα αντάμωναν εκεί Ντίνο Αρβανιτάκη, Νικόλα Ζώτος, Μιλτιάδης Μπάκουλης, Ποστόλη Ρίζος, Σπύρο Πηγής και άλλες μορφές που άφησαν μνήμες αξέχαστες. Οι τούρκοι της Πάργας σε πληθυσμό

Τί να ήταν; Μή Ντάβανος;

του Νίκου Χρ. Τσάκα

ήταν ίσια κι' ίσια με τους χριστιανούς και ήταν αγαθοί και εύπιστοι, όπως και οι δικοί μας των γύρω χωριών. Αγράμματοι, και γι' αυτό ήταν ο κύριος στόχος των δικών μας, των διαολεμένων παργινών, που όταν δεν είχαν ποτέ να κοροϊδέψουν, κοροϊδευαν το σόϊ τους ή τον εαυτό τους. Ποιος δεν θυμάται, για παράδειγμα, έναν παργινό που είχε γυναίκα από χωριό και σε μια ταξινόμηση, τότε που όλα τα άλογα και μουλάρια περνάγαν από επιθεώρηση αξιωματικών του Στρατού και ξεχώριζαν ποιά ήταν κατάλληλα για το Στρατό, για μεταφορές, καβάλλα, ζήψιμο σε κάρρα για μελλοντικές ανάγκες του και γέμιζε παραλία από εκατοντάδες υποζύγια. Ποιος δεν θυμάται που ο Γιώργης ο Δεσύλλας φώναζε το κάθε χωριό που έπρεπε να ταξινομηθεί και φώναζε: Αγιά, Ανθούσα, Αγία Κυριακή κ.λπ., και όταν έφθασε στο χωριό της γυναίκας του αυτός φώναζε από το δρόμο στη θυγατέρα του πάνω στο σπίτι:

- **Πετρωνία** (παράδειγμα), **φώναζε τη μάνα σου πάνω δί μου, να κατεβεί, περνάει το χωριό της, να πάρει σειρά...**

Κάποιοι τον πείραξε και αμέσως του απάντησε:

- **Εσύ Βαγγέλη** (παράδειγμα), **τελευταία, με την Πάρνα...**

- **Τότες είμαστε μαζί...**

- **Όχι εγώ περνάω με το Συρράκο, θα πρωτοπεράσετε και εγώ από πίσω σας...**

Πολλά τα κατορθώματα που είχε κάνει ο μεγάλος καπετάνιος της Πάργας ο Ποστόλη Ρίζος που είχε πάντα πολλά καϊκια, με γερές πετρελαιομηχανές σε δρομολόγια με Κέρκυρα, Πρέβεζα, Παξούς, Σπλάντζα κ.λπ. Το κακοί ήταν που ήταν ξεροκέφαλος. Έτσι κι έβαζε πλώρη για ταξίδι δεν έκανε πίσω με κανέναν τρόπο. Ή θα έφθανε ή θα πήγαινε πάτο, ας λέγανε ό,τι θέλανε τα Λιμεναρχεία για φουρτούνες και απαγόρευση του απόπλου. Είχε και ένα ακόμη ελάττωμα, ήταν λίγο τερατολόγος, δηλαδή λίγο, αν μπορούσε να ασχοληθεί συγγραφικά θα πέρναγε τις ιστορίες του βαρώνου Μυγκάουζεν. Επιστρέφοντας από τα ταξίδια ήταν μελίσσι από ειδήσεις και καλαμπούρια και διάφορα ανέκδοτα.

σινό της οι επιβάτες και έτσι έμεινε κι αυτό στην ιστορία.

Ο Κιαζίμ Μπουρλούτσος, μουσουλμάνος, καταγωγής από το Λάλα, θαμώνας κι αυτός του καφενείου μας, είχε υπηρετήσει στον τουρκικό στόλο και μάλιστα τοπτοτής (πυροβολητής) στο καταδρομικό «Χαμιντιέ» καθώς έλεγε. Φαίνεται ότι ήταν κι' αυτός ψευταράκος. Μολόγαγε λοιπόν στο καφενείο τα παλιά κατορθώματά του του πολέμου του 1912-13 και τις ναυμαχίες που είχε λάβει μέρος.

Στην αρχή οι δικοί μας τον άφηναν να λέει, αλλά κάποτε του το χαλάγανε:

- **Μια βολά, που λέτε σεις, εκεί στη Χιό πετύχαμε τον Αβερώνη... Τον στρώσαμε στο κυνήγι μερόνυχτα, πότε τον προκάνουμε, έτσι τον έχω, έτσι τον έχω του δίνω ένα τόπι (οβίδα) στην τζιμινιέρα (φουγάρο), φωτιά ο Αβερώνης.**

- **Γιασ' ασίν, Κιαζίμ Γιάνναλη** (Γειά σου Κιαζίμ Γιαννιώτη), φώναξε ο Καπετάνιος του Χαμιντιέ από τη Γέφυρα. Δεν ήξερε ότι ο Κιαζίμης ήταν Παργινός.

Ο Σταύρος Δεσύλλας Κ., νεώτερος πολύ, πραγματικά σπουδαίος αρμενιστής στο «Πέργαμος» (μας διηγόταν την ιστορία με τον Δικτάτορα Πάγκαλο), αναγκάστηκε να επέμβει:

- **Με όλο το συμπάθειο Κιαζίμη. Έτσι τον έχεις, έτσι τον έχεις, του τόφαγες το σκατό του Αβερώνη. Εσείς μωρέ Κιαζίμη, χεζοσάστενε από 40 μίλλια μακριά όταν τον βλέπατε, τρομάρα σου κακιά...**

Σ' αυτό το καφενείο και «ο συνήθης των δημοπρασιών τόπος». Πρωταγωνιστής ο Γιώργης Δεσύλλας, που τον καμαρώνανε και τον χαιρόμαστε στα καθήκοντά του αυτά. Επειδή ήταν ελαφρά βαρήςκοος έριχνε μια ματιά στο πρακτικό και τράβαγε μόνος του: «Ακούσατε Κύριοι... Τα υπόλοιπα με τα νοήματα που τάπιανε αστραπαία πέρα στη μάντρα. Η φωνή αργή, σταθερή, μελωδική, φοβερή σε παλμό και ένταση, από βαρύτονη μέχρι κοντράλτα, ακούγονταν μέχρι το μπετζοβολιό. Από το Κάστρο, το Απάν Παζάρι, το Νησί, τον Αη-Θανάση άκουγες καθαρά τί συμβαίνει, τις προσφορές, το αποτέλεσμα. Η κήρυξή του αρμονική σε συγχορδία, να πούμε, σε ματζιόρε κλίμακα, και τόσο μακρόσυρτη, λες και είχε ασκία για πλεμόνια. Στα δημοτικά ακίνητα, μισθώσεις κ.λπ. ευχαριστιώνταν να είμαι επί του πλειστηριασμού γιατί τον ένοιωθα πόσο άξιζε και το καταλάβαινε. Τάλεγε από τη μάντρα για ν' ακούγεται παντού.

Τον πείραζα καμιά φορά που σφίγγονταν πιο πολύ για να με ευχαριστήσει:

Συνέχεια στη σελίδα 14

- Όπου λες, Ντίνο (Αρβανιτάκη), όπως ερχόμουν με τη «Γάτα» από Κέρκυρα, μεσ' εκεί στ' ανοιχτά του Μούρτου, βλέπω μια μύγα κι έφερνε γύρω στα ξάρτια. Είπα κι εγώ μπα διάουλε, τι θέλει αυτή η μύγα. Όπου την βλέπω κι δίνει μια, τρυπάει το ταμπούκιο της πλώρης, μπαίνει στ' αμπάρι (χαζεύανε οι τουρκαλάδες και άλλοι), βγαίνει από τ' αμπάρι που τούκανε τέτοια μπούκα, από κει στο κεφαλάρι της μηχανής, το τρυπάει κι αυτό και βγαίνει από τον άξονα της προπέλλας.

- **Α! α! α! α! α! α! κουμπάρε**, επερβαίνει ο Νικόλας Ζώτος. Αυτό δεν ήταν μύγα, ήταν... Ντάβανος..., μονε πες μας κανένα χαμπέρι.

- **Οπουλέτε** με φώναξε ο Δήμαρχος ο Δεσύλλας (της Κέρκυρας), που ήταν ο προπάπους του παργινός, σε τραβέζι (παραμύθια). **Έστρωσε ένα τραπέζι, μα τί τραπέζι. Βάλανε και το ραδιόφωνο** (σπάνιο τότε το είδος) αλλά μου χάλασε την όρεξη η πριμαντόνα που τραγουδάγε από τη Σκάλα του Μιλάνου, είχε φάει σκόρδο... και μας ζοκώπησε...

- **Λοιπόν, λοιπόν;**

- **Τίποτε, σκώθηκα κι έφυγα. Έμεινα νηστικός... Στο γύρισμα είχα πολύ κόσμο και την Τσεβή... Όνομα και μη χωριό.**

Η ιστορία με την Τσεβή ήταν ότι η καημένη βρέθηκε σε πολύ πιεστική σωματική ανάγκη κατά την διάρκεια του ταξιδιού, και μήπως ήταν μικρό το διάστημα, πέντε ώρες και πάνω από Κέρκυρα. Τι άλλο μπορούσε να γίνει με όλο εκείνο το ταρακούνημα. Με πολλή ντροπή η γυναίκα είπε τον καημό της στον Καπετάνιο κι αυτός, για να μην αμάρτη, αντί να την κατεβάσει στο αμπάρι, πήρε τον γκουρμέ με το κοντόσκοινο που πάνανε νερό από τη θάλασσα να το πλύσιμο της κουβέρτας του καϊκιού, τον έβαλε δίπλα στο ταμπούκιο της μηχανής, έδωσε το τιμόνι στον καπνάντο, επήρε μια κουβέρτα και την κράταγε από τις άκρες για προπέτασμα:

- **Κάτσε στον γκουβά και κάντα και μη σε νοιάζει εμένα, Τσεβή, εδώ είμαι εγώ...**

Εκεί ήταν, αλλά πότε κοιτάγε απάνω από την κουβέρτα, πότε την αναμέραγε ή ανασήκωνε για να δούνε τον πι-

Τί να ήταν; Μύγα ή Ντάβανος;

Συνέχεια από την σελίδα 13

- Αδερφούλη Γιώργη, πρόσεχε μη μας κάνεις καμιά λαχτάρα και κατεβάσεις και τ' αναπαύεις, σαν τον Νάκο Λιμπόνη, στο παρακάτου σκαλί της σκάλας.

Ο Γιώργης σβύνονταν στο γέλιο, ένα γέλιο πλούσιο, τρανταχτό, μελωδικό. Οι πιο πολλοί φοβάμαι δεν ξέρανε τι εστί Γιώργης, ίσως νόμιζαν ότι έτσι είναι όλοι οι κήρυκες. Δεν μπορούσαν ας πούμε να ξεχωρίσουν ένα κοινό κόκκορα με ένα μπερτιανό, που το λάλημά του κρατάει ογδόντα δευτερόλεπτα και πιο πολύ. Και κάτι τέτοιο ήταν ο Γιώργης: Κήρυκας «μπερτιανός».

Μαζί με τ' άλλα πειράγματα των θαμώνων στους μουσουλμάνους της περιοχής ήταν και η σύγκριση των χοτζάδων τους. Οι δυο δικοί μας, ας πούμε, Νικόλας και Ντίνος κάνανε διάλογο ώστε να παρακολουθεί ο χωριάτης:

- Έχει ένα χότζα η Μαζαρακιά. Πά. Πά. Πά. Πά., Έβαζε αυτής. Επαινούσε το Χότζα του χωριού του.

- Άει μωρ' σόπα καημένε, που έχει Χότζα η Μαζαρακιά... Ένας είναι Χότζας, ο Χαλέτ Εφέντης του Μαργαριτιού...

- Εγώ σου λέω ότι ο Χότζας της Μαζαρακιάς τονε χέζει τον Χότζα του Μαργαριτιού.

- Κι εγώ σου λέω πως ο Χότζας του Μαργαριτιού τονε χέζει δυο φορές τον Χότζα της Μαζαρακιάς. Και η συνομιλία προχώραγε μέχρι ξεθέωμα στα χεοσίματα. Μετά πέρναγαν και σε άλλα θέματα, παραπλήσια ή σχετικά.

Στο μεγάλο Τραπέζι στο κέντρο του κυρίως καφερείου, προς τον μπουφέ, γινότανε χοντρά παιχνίδια από μεγάλους μαστόρους της πρέφας και άλλων παιχνιδιών. Εκεί ο Σταύρος Σουϊδας, ο Συμεών Κεϊκίδης, ο Πέτρο Χατζής κι ένα σωρό αλησμόνητες μορφές. Εκεί και η διανομή στα βαρκαδιάτικα, μόλις έφευγε το παπύρι όταν γινότανε συνεταιρικά. Και ήταν μια εποχή τα χρήματα αυτά πολλά. Δεν υπήρχαν ακόμη αυτοκίνητα, ούτε καν κάρρα μπορούσαν να κάνουν συκοινωνίες, μόνο υποζύγια που κουβάλαγαν σε ατέλειωτα καραβάνια όλα τα πράγματα και εμπορεύματα που έφερναν τα βαπόρια (Πίνδος, Γλάρος, Ιόνιο, Ακρόπολις, Ιθάκη, Πύλαρος κ.λπ.) προς την ενδοχώρα. Γερά λεφτά τότε όταν είχε

κανένας δουλειά στο λιμάνι. Στο μεγάλο τραπέζι λοιπόν η διανομή και μεγάλη πλάκα από τους καυγάδες. Ο Μητσο Μανιάκης ο κουλοχέρης, γιατί είχε κόψει το δεξί χέρι μέχρι τον καρπό από δυναμίτη, είχε αδυναμία στο κλέψιμο. Έκανε την διανομή αρχίζοντας από τον εαυτό του και καταλήγοντας πάλι στον εαυτό του. Εκτός από αυτό, με το κουλό έσπρωχνε ταχυδακτυλουργικά στο μανίκι του αριστερού διάφορα νομίσματα. Ο Γόλη Ποπορίκος, ο Θεόδωρος, οι άλλοι της παρέας δυσανασχτούσανε και στο τέλος χάλαγε ο συνεταιρισμός. Καθένας για πάρτη του...

Αλλά τι να πρωτοθυμηθεί κανένας...

Αφορμή ένα χθεσινοβραδυνό όνειρο για όλα αυτά. Ένα όνειρο που ξυπνάει μέσα μου ολόιδιο κάθε τόσο επί πολλά χρόνια. Σηκώθηκα, λέει, όπως τότε, βαθεία χαρταυγή να πάω για ζύμωμα στο φούρνο, χτύπησα το τζάμι του παράθυρου του Καντουνιού του Ηλία Καραδήμα: - Καλημέρα, γείτονα...

Βγήκα στο δρόμο, ο Γαρμπής λυσομονούσε τ' άπνερα από τα κύματα μούρθαν στα μούτρα. Εσφύριξα το καθημερινό σύνθημα στον Τόλη Τέσσα, δυνατά για ν' ακουστεί από τον ρόχθο των κυμάτων που σκάγανε στην μαντρούλα. Από το βάθος του καφερείου η απάντηση:

- Καλημέρα Νίκο...

- Ακόμα ο Γιάννης να σε σκαντζάρει;;;

- Όπου νάναι...

- Καλά;

- Καλά.

Το ίδιο και με τον Γιώργο Γκρέπη.

- Καλημέρα... Ακόμη εδώ μωρέ... Άντε να κοιμηθείς...

Πιο κάτω δεξιά στο φούρνο του Χιονίδη Φως. Το ίδιο και ο Κώστα Τσάτσης, πάντα πρώτος. Ο Λάμπρο Μπάσιος στη θέση του: Φουρναραίοι!!! Παρόντες άπαντες...

Τώρα κάτω από την Βουλή του Κώστα του Γυμνόπουλου. Σκοτάδια, η φουρτούνα χτυπάει τα θέμελα, τον ταρακουνάει και τον νανουρίζει. Έχω εντολή να τον ξυπνάω:

- Κώστα... Ξύπνα αούτον, ξημέρωσε.

- Καλά, καλά...

Η χαράμαδα από το Ιερό του Αη-Δημήτρη φωτίζει. Το Ανέσπερο είναι αναμμένο. Βοήθεια σ' όλους. Η Πάργα ξυπνάει.

Καλημέρα Πάργα, άτιμη και ξελογιάστρα, Καλημέρα. Καλημέρα ζωή.

Ο ΧΟΤΖΑΚΟΣ

Αναμνήσεις του αείμνηστου **ΜΙΧΑΛΗ ΖΗΣΗ** που μεγάλωσε στην Πάργα. Απόσπασμα από το βιβλίο του **ΒΑΣΙΛΗ ΚΡΑΨΙΤΗ** «ο Μιχάλης Ζήσης και το έργο του για τη Θεσπρωτία», Αθήνα 1989.

Ήθελα να μάθω γράμματα. Να βρω κι εγώ μια θέση κάτω από τον ήλιο. Να γίνω άνθρωπος, να ζήσω σαν άνθρωπος. Από το σπίτι μου δεν μπορούσα να 'χω καμιά οικονομική βοήθεια. Έπρεπε μόνος μου να βρω τους πόρους για τις σπουδές μου και ήμουν απελπισμένος. Ένα οικογενειακό συμβούλιο που έγινε με τη συμμετοχή και του γαμπρού μου δεν έφερε κανένα αποτέλεσμα στο πρόβλημα των σπουδών μου.

Στην απελπισία μου σκέφτηκα να ζητήσω τη συμβουλή του Χοτζάκου, ενός τουρκου γέρου ιερωμένου που ζούσε στην Πάργα. Φορούσε ένα γαλάζιο ρούχιο ντουλαμά, είδος ράσου, ένα μωβ ζωνάρι στη μέση του και ένα κόκκινο φέσι τυλιγμένο μ' ένα άσπρο ύφασμα, το σαρίκι. Είχε μέτριο ανάστημα, σπινθηροβόλο βλέμμα και έκφραση μάντη. Όλοι πίστευαν πως διάβαζε Σολομωνική και μάζευε τους διαβόλους, οι οποίοι υπάκουαν στις διαταγές του. Φαίνεται πως παρουσίαζε τηλεκινητικά φαινόμενα γιατί μια μέρα που τον ζόριζαν μερικοί Παργίνοι στην παραλία, σφίχτηκε, έκανε μερικές συσπάσεις στο πρόσωπό του, εφέλισε μερικές ακατάληπτες φράσεις, και τα βότσαλα άρχισαν να εκσφενδονίζονται στα κεφάλια των αργόσχολων Παργινών που τον πείραζαν. Είχε αποκτήσει τη φήμη του μάντη και όσοι βρίσκονταν σε αδιέξοδο ή πολλοί μικροί ερωτευμένοι τον πλησίαζαν και του ζητούσαν τις συμβουλές του για τη λύση των θεμάτων που τους απασχολούσαν. Έτσι είναι, σε τέτοιες καταστάσεις από τα πανάρχαια χρόνια ο άνθρωπος τρέχει σε πυθιές και μάντις, για να μάθει τη μοίρα του, όσο και να μη πιστεύει στη λύση αυτή.

Το Χοτζάκο, λοιπόν, θυμήθηκα κι εγώ και με συστολή τον πλησίασα ένα απόγευμα σ' ένα απόμερο καφερείο. Ερμηνεύοντας την αμηχανία μου για κάποια ερωτική απογοήτευση, μου πε:

- «Έλα να μου πεις τον πόνο σου, δώσε μου και μια δραχμή και θα μάθεις το ριζικό σου».

Εξιστόρησα στο Χοτζάκο το πρόβλημα των σπουδών μου και έμεινα βουβός μπροστά του περιμένοντας το φωτεινό του λόγο. Εκείνος νιώδο-

ντας πόσο σοβαρή ήταν η περίπτωση μου, σκέφτηκε πολύ, και σκύβοντας το κεφάλι μου 'πε αργά:

- «Το βλέπω παιδί μου, πως θέλεις να ξεφύγεις από τη μαστορική, το επάγγελμα του πατέρα σου, για να ζήσεις καλύτερα. Ο δρόμος που θα πάρεις είναι πρώτα ζήτημα του Αλλάχ (του Θεού) και μετά του ανθρώπου. Αν ακολουθήσεις τη μαστορική, θάρθουν στιγμές που το τσοκάνι και το μυστρί θα σου φαίνονται βαριά, και άλλες που τα μαστορικά εργαλεία θα τα νιώθεις αλαφριά σαν πούπουλο. Σήμερα το μεροκάματο του μάστορα είναι μιας ώρας δουλειά του γραμματισμένου. Μπορεί όμως νάρθει κάποια εποχή που ο μισθός μιας εβδομάδας του γραμματισμένου νάναι το μεροκάματο ενός τεχνίτη. Τότε η πέννα που σήμερα είναι τόσο ελαφριά θα βαρύνει σαν μια γρεντιά που να μη μπορεί κανένας να την σηκώσει. Ο Αλλάχ δεν είναι δυνατόν ν' αφήσει να γίνει μια τέτοια αδικία σ' όσους δουλεύουν με τα χέρια.

Τώρα, σαν θέλεις να μάθεις γράμματα, θα δυσκολευτείς, θα πονέσεις, θα στερηθείς, θα σκοντάψεις καθημερινά, αλλά τελικά θα φτάσεις. Είναι αλήθεια ότι ο φτωχός δεν διαλέγει ποτέ το επάγγελμά του. Αντίθετα το επάγγελμα διαλέγει το φτωχό. Εσύ όμως παιδί μου έχεις θέληση. Προχώρησε σε ό,τι ο Αλλάχ σε φωτίσει. Κράτησε και τη δραχμή σου, δεν την θέλω».

Φίλησα το χέρι του καλού εκείνου γέρου Χοτζάκου και έφυγα από το καφενείο σκεπτικός. Ήθελα να μάθω γράμματα, να γίνω γιατρός για να θεραπεύω τους φτωχούς άρρωστους, ή να γίνω δικηγόρος για να υπερασπίζομαι τους αδικημένους. Έτσι πήρα το δρόμο την 8 Σεπτεμβρίου 1918 για την πατρίδα μου την Παραμυδιά, όπως διηγούμαι στο κεφάλαιο της Παραμυδιάς. Το Γυμνασιακό Οικοτροφείο που άρχισε εκεί να λειτουργεί ήταν το μεγάλο φως της έλξης μου για την πραγμάτωση των ονείρων μου. Μου έφτανε που είχα τη δυνατότητα να πλάδω όνειρα. Τ' άλλα, λίγο-πολύ, κάποτε θάρ 'χονταν σαν μια διακαίωση της πορείας μου.

21-4-1946. Όταν στον Πειραιά ήρθε το «Μικτούρι». Μπροστά κάτω εφημερίδες με το Αεροπλανοφόρο.
Αρ. - Δ. Όρθιοι: Κώστας Δράκος, Γιάννης Χιονίδης, Βαγγέλης Κόντος, Ηλίας Ζώτος, Γόλης Βερλιγκας, Βασίλειος Θωμάς.
Κάτω: Βασίλης Μπάσιος, Φώτης Ζούλας, Γεράσιμος Βέργος, Διονύσης Παϊζής, Ανδρέας Παναγιωτίδης (Αρχείο Νικ. Χρ. Τσάκα).

Γύρω στα 1946. Πάνω: Βαγγέλης Κόντος. Κάτω: Αρ. Δεξ.: Κώστας Δράκος, Βασίλης Μπάσιος, Νίκος Τσάκας. Πίσω στο βάθος ο Λέων Στέλιος έχει αναμερίσει την ποδιά του και ανακουφίζεται ρεμβάζοντας. Εντυχι-σμένες εποχές. (Αρχείο Νικ. Χρ. Τσάκα).

Τμήμα του Συλλόγου «Ζαφών και Σιραβοξέλων Πάργας» κάπνιστον τριημικό «Αιχμό». (Αρ.-δεξ.: Ν. Τσάκας, Σπ. Ζούλας, Θερ. Πηγής, Μιχαήλ Λοιτδής, Πρόεδρος, Γ. Πασκαλασφίτης). (Φωτ. Μιχ. Λοιτδής. Αρχείο Νικ. Χρ. Τσάκα).

1951. Σε ενίσχυση της ομάδας της Παραμυθιάς σε μας με το 628 Τάγμα Πεζικού. Αποστολίδης, Τσάκας, Λεντεράκης Δράκος, Κων. Ζήκος και Μήτσος Δράκος με το τριψέλλι (αδιόρθωτος Παναθηναϊκάκιος). (Αρχείο Νικ. Χρ. Τσάκα).

Προπολεμικά. Στις γυναίκες Μιάνια τον νησιού (κάτω από την Εκκλησία της Αγίας Τριάδας) μόνο επιτρεπτό μέρος για μπάνιο στις γυναίκες. Αρ. Δ.: Ηλίας Ζώτος, Ελπίδα Τσάκα, Ρούλα Εναγγελίδη, Δημήτρης Κορτσά (Ζώτου), Φωφώ Βέργου, Μηνίτσα Τσάκα. Κάτω: Ιορμύνη Ζέρη, Ευδοκία Ζώτου. (Αρχείο Νικ. Χρ. Τσάκα).